

ЧОРНОМОРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПЕТРА МОГИЛИ

ПАСТУШУК ГАЛИНА ОЛЕКСІВНА

 УДК: 821.111'04-291.2

**ГЕНЕЗА ТА ЕВОЛЮЦІЯ ОБРАЗУ БЛАЗНЯ
В АНГЛІЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ
СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ВІДРОДЖЕННЯ**

10.01.04 – література зарубіжних країн

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

МИКОЛАЇВ – 2013

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі світової літератури Львівського національного університету імені Івана Франка.

- Науковий керівник:** кандидат філологічних наук, доцент
БАНДРОВСЬКА Ольга Трохимівна,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
доцент кафедри світової літератури
- Офіційні опоненти:** доктор філологічних наук, професор
ТОРКУТ Наталія Миколаївна,
Класичний приватний університет (м. Запоріжжя),
завідувач кафедри англійської філології та зарубіжної
літератури
- кандидат філологічних наук
КОЛЕСНИК Ганна Леонідівна,
Чорноморський державний університет імені Петра
Могили (м. Миколаїв),
доцент кафедри англійської філології

Захист відбудеться 11 червня 2013 року о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 38.053.04. у Чорноморському державному університеті імені Петра Могили (54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10).

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Чорноморського державного університету імені Петра Могили за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Автореферат розіслано «30» квітня 2013 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.О. Старшова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Переосмислення важливих історичних етапів загальнокультурного континууму належить до основоположних чинників самопізнання сучасної людини, її етико-естетичної орієнтації у складну добу множинних «пост-». Дослідження віддалених епох дає можливість побачити в людстві його єдність і багатоманітність, а спостереження повторюваності в історії – глибше зрозуміти засади функціонування суспільства, закони його поступу. Спроби означити сучасність категоріями античності, бароко, класицизму, романтизму засвідчують глибоку трансформацію нинішньої культури в пошуках цілісності.

Помітна роль у «діалозі епох» відводиться добі Середньовіччя, зверненням до котрої пояснюють виникнення феномену нового медієвізму, що бере свій відлік від перших десятиліть ХХ ст. – виходу у 1911–1936 рр. у Великій Британії восьмитомної історії середніх віків та появи низки віхових робіт європейських дослідників про середньовічну культуру (Й. Гейзінга, Е. Жільсон, Ж. Марітен, Дж. Тоффанін та ін.)¹. Середньовічний дискурс стійко присутній у творчості провідних письменників ХХ ст. – Т.С. Еліота, Дж.Р.Р. Толкіна, К.С. Льюїса, Т. Уайта, М. Стюарт, У. Еко, Б. Корнуела, а наукове зацікавлення медієвістикою знаходить продовження у працях Е. Курціуса, М. Бахтіна, Ж. Ле Гоффа, К. Іванова, А. Гуревича, В. Даркевича, А. Баткіна, Ф. Зайбта та ін. Відомі вчені (У. Еко, Д. Левін) постулюють думку, що витоки сучасного світу можна по-справжньому віднайти лише у зрілому середньовіччі. Це особливо актуально для європейських літератур, позаяк процес становлення їхньої національної самобутності, формування основних жанрів драми і поезії припав значною мірою на цей історичний період.

В центрі уваги сучасних вчених перебувають здебільшого карнавальний, комічний, сміховий та ігровий первні європейського середньовіччя, що найбільше корелюють з епохою постмодерну. Відтак у літературознавчому дискурсі об'єктами студій стають маргінальні жанри, мотиви і образи, які поєднують закони друкованого слова і живої фантазії, стихійної творчості та імпровізації. Інтертекстуальність та інтермедійність, поєднуваність комічного і сакрального, сміху і смерті, органічність переплетення «низової» та «елітарної» культур, апологія святості й тілесного низу – ті категоріальні властивості середньовіччя, що приваблюють дослідників у намаганні осмислити реалії сьогодення.

Зацікавлення концептами глупоти, сміху, карнавалу привертає увагу науковців і до їхнього антропологічного фокуса – блазня. У науковому дискурсі межі ХХ–ХХІ ст. блазня прийнято розглядати у крос-культурному контексті з метою виокремлення його архетипних властивостей. Своєрідним підсумком напрацьовань минулого століття став вихід у США біобібліографічного довідника про блазнів у літературі, візуальних видах мистецтва та історії різних національних епох².

Аналіз значного корпусу наукової літератури, присвяченої феноменові блазня, актуалізує проблему недослідженості його літературного образу, сформульовану ще в середині минулого століття: М. Бахтін наголошував на винятковій важливості

¹ Йоган Гейзінга: «Освіт середньовіччя» (1919), «Еразм» (1924), «Номо Людєнс» (1938); Етьєн Жільсон: «Філософія св. Бонавентури» (1924), «Філософія середніх віків» (1944), «Метаморфози граду Божого» (1953); та ін.

² Fools and jesters in literature, art, and history: a bio-bibliographical sourcebook / [edited by Vicki K. Janik]. – Westport [Conn.]: Greenwood Press, 1998. – xv, 552 p.